

undgaaes, og den maa desuden ogsaa i constitutionel Henseende ansees for farlig og forkastelig. — Der er et andet Punkt, som jeg i constitutionel Henseende anseer for ligesaa, ja, om muligt, endnu mere farligt og forkasteligt; det er Bestemmelsen i § 11. Det er blevet — jeg kunde fristes til at sige — en Måde her i Folkethinget efterhaanden at indsætte i Lov, at Spørgsmaal om deres Fortolkning ikke skal kunne gøres til Gjenstand for Rettergang. Første Gang dette Princip kom frem — det var i en Lønningslov — lagde man neppe Mærke dertil; der var meget Gaa, som stemte imod det, ja, hvis jeg ikke husker feil, var jeg den Æneste; men efterhaanden er det gaaet op for Flere, hvortil det kan føre, og ikke Gen, men en heel Deel, ja Mange, have stemt derimod. Jeg nærer den bestemte Overbeviisning, at den Dag ikke vil være fjern, da man ikke vil kunne forstaae, hvorledes Folkerepresentationen har kunnet ville føre en saadan Anskuelse ind i Lov. Det er, som sagt, Noget, der er stridende mod det almindelige constitutionelle Begreb, at man vil affære Borgernes Afgang til at gaae til Domstolene (Winther: De ere ikke Borgere!), for derved at faae afgjort, hvorledes deres Retstillig er, og navnlig overfor Administrationen. Et æret Medlem her lige foran mig, den ærede Folkethingsmand for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) udtaler den Sætning, at de Personer, hvorom her er Spørgsmaal, ikke ere Borgere. Det glæder mig, at det engang er kommet frem i hele dets cyniske Nøgenhed, at Embedsmænd ikke skulle være Borgere; jeg kalder den Sætning cynisk, at Folk skulle ophøre at være Statsborgere, fordi de ere traadte i et contractmæssigt Forhold til Staten, som mod Betaling benytter deres Hjælp og Bistand. Dette tilstaaer jeg, at jeg ikke kan fatte, men det kan i intet Tilfælde finde Anvendelse ved denne Lov, og jeg antager, at man, dengang man udarbejdede den, ikke har været opmærksom paa, hvad man her fatte ind. Her staaer ganske i Almindelighed: „Fortolkningen af denne Lov skal ikke kunne gøres til Gjenstand for Rettergang“; det vil sige, at ethvert Spørgsmaal, der opstaaer efter denne Lov — det være sig mellem Præster og Præsteener,

mellem Præster og Capellaner, ja, man kan endog sige mellem deres Familier, hvoraf der vel navnlig i Overgangstiden kan komme en stor Mængde, da det er bestemt, at Alt, hvad der vedrører disse Punkter, skal afgjøres derefter — skal bortvises fra Domstolene og henlægges til Administrationen til Afgjørelse. Vore Regjeringer — det gælder dog ikke den nuværende — have tidligere haft den Uforstandighed at tage Parti for den Anskuelse, der gaaer ud paa at undbrage disse Spørgsmaal fra Domstolene og henlægge dem til Administrationen; vore tidligere Regjeringer have ligesom været nidkjære for den Magtfulde, man troede, at der derved blev forskaffet dem; men den Tid vil komme, da Regjeringen bittert vil fortryde, at den er gaaet saaledes frem og er slaaet ind paa en aldeles forkeert Vej. Jeg skal henstille til den ærede Kirkeminister, hvad han vilde synes om, at alle disse Spørgsmaal, som maaste ofte kunne være af den meest indviklede Natur, skulde henlægges under hans Domstol, at han skulde sætte sig paa Dommerstol og i hvert enkelt forekommende Tilfælde stille Præster og Præsteener imellem med Hensyn til, hvor Meget Enhver skulde have. Han vilde vistnok meget foretrække at kunne sige: Disse Spørgsmaal vedrøre ikke Administrationen, de vedrøre de enkelte Borgeres Rettigheder og Pligter, gaa derfor til Domstolene. Jeg vil slutte med den Bemærkning, at dette Punkt i § 11 er for mig af den Bigtighed, at jeg ikke vil stemme for en Lov, hvori en saadan Bestemmelse findes.

Formanden: Folkethingsmanden for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) har Ordet for en kort Bemærkning.

Winther: Jeg skulde blot bemærke med Hensyn til et Par Udringer af det ærede Medlem, at jeg ikke troer at have været i nogen Selvmodsigelse, naar jeg har ønsket, at Begynnelsesgagen skulde være mindre, end den er ansat til her i Lovforslaget, og jeg dog har villet, at man skulde forebygge, at der skulde opstaae Forarmelse hos Embedsmændene paa Grund af deres ubetydelige Gage. Jeg har virkelig ikke tænkt mig, at man skulde lade nogen Præst have